25 CENT

Hoe werkt de bloedige internationale

OVER KANONNEN-KONINGEN, BANKIERS EN MINISTERS.

twee documenten

DOOR ALBERT DE JONG SECR. I.A.M.B.

UITGAVE:
BOEK- EN BROCHUREDEPOT
INTERNATIONALE-
ANTI MILITARISTISCHE VEREENIGING
JAN WOUDA - KROMMENIE
NOORDERVAARTDIJK 240
GIRO 77320

Geen man

Geen cent

Geen arbeid

voor het Militarisme

Omslag vervaardigd door Gebr. Brouwer, Wormerveer, uit het plaatwerk v. Arthur Stadler: 1914? Uitgegeven door N.V. Servire, Den Haag.

ALGEM. SEKRETARIAAT I.A.M.V.
ADRIAAN VAN OEVEREN
ANJERSTRAAT 14 - R'DAM

WAT IS DE BLOEDIGE INTERNATIONALE?

De bloedige internationale is de internationale der oorlogsindustrie. Voor het voeren van oorlog zijn twee dingen onontbeerlijk: het **levende** en het **doode** materiaal.
Het levende materiaal: dat zijn de soldaten, die de regeeringen zich verschaffen door middel van den dienstplicht, dien zij reeds hebben ingevoerd of waartoe zij zich in beginsel steeds het recht voorbehouden.
Het levende materiaal is goedkoop: soldatenbloed is goedkooper dan de wijn in Frankrijk.
Het doode materiaal: dat zijn de kanonnen, geweren, mitrailleurs, granaten, gevechtsvliegtuigen, gifgassen en nog veel meer.
Het wordt gemaakt in fabrieken door arbeiders. Maar de zeggenschap, de macht in deze fabrieken berust niet bij de arbeiders, maar bij degenen, die er het kapitaal voor hebben verstrekt. Hun uitsluitend doel is, met dit kapitaal door middel van de leverantie van oorlogsmateriaal geld te verdienen.
Dit gelukt buitengewoon goed: de bewapeningsindustrie is een zeer voordeelige industrie.
Want: het doode materiaal is duur. Oorlogsschepen, kanonnen en granaten zijn naar verhouding vier maal zoo duur als locomotieven of landbouwmachines.
Op kanonnen en geweren wordt drie à viermaal zooveel verdiend als op fietsen of schrijfmachines. En er wordt ontzettend veel van besteld. Per jaar op het oogenblik voor ongeveer 3.750 millioen gulden.
Al deze wapenen dienen om allerlei „vaderlanden te verdedigen". Maar de kanonnenkoningen leveren ze uitsluitend om geld en daardoor ook macht in handen te krijgen.
Daarom leveren zij nooit slechts aan hun eigen vaderland, maar aan de heele wereld. Zoodoende zijn in den wereldoorlog en in alle andere oorlogen honderdduizenden soldaten gedood met de wapenen en de munitie, die door hun eigen landgenooten waren geleverd en door hun eigen kameraden, misschien door henzelf, gemaakt.
Niet alleen **leveren** de bewapeningsfabrikanten over alle grenzen heen, zij zijn internationaal ook goede vrienden. Internationaal werken zij broederlijk samen om hun belangen te behartigen. Zij vormen een hechte internationale.

In 1914 bezweek de internationale der arbeiders en ook de roomsche kerk viel in nationale secties uiteen, waarvan de leden, gesteund door de priesters, met God's naam op de lippen, elkander vermoordden en de roomsche kerken van den „vijand" in puin schoten. Maar één internationale hield stand: de **bloedige internationale.**
Ook tijdens den wereldoorlog leverden de bewapeningsfabrikanten aan het buitenland, aan den vijand. Ook tijdens den oorlog werkten zij samen en kwamen zij bijeen.... met toestemming van de regeeringen, die elkaar beoorloogden en hun volkeren tegen elkander naar het slagveld dreven.
De omvang der bewapeningsindustrie breidt zich voortdurend uit. De bewapening wordt in schier alle landen ieder jaar grooter. Maar vooral: door de moderne oorlogstechniek is langzamerhand de geheele industrie voor het voeren van oorlog onmisbaar.
Vóór den grooten slag bij Verdun verklaarde Clemenceau tegenover den amerikaanschen bondgenoot: **Wij hebben de petroleum even hard noodig als het bloed der bataljons:** petroleum, steenkool, rubber, alle mogelijke metalen, stikstof, zwavelkoolstof en heel veel andere grondstoffen zijn voor de moderne oorlogsvoering niet te ontberen. Kunstzijdefabrieken, fabrieken voor kleurstoffen, automobielfabrieken, metaalfabrieken, ja suikerfabrieken, het zijn alle oorlogsfabrieken, of zij kunnen er iederen dag in veranderd worden, en deze verandering wordt zorgvuldig voorbereid en georganiseerd. Reeds is **meer dan de halve** industrie **oorlogsindustrie.** Langzaam maar zeker wordt de heele vredesindustrie omgezet in oorlogsindustrie; niet de vredestoestand, maar de oorlogsvoering beheerscht langzamerhand het geheele economische leven. In onzen tijd wordt de oorlog steeds meer, wat hij nooit is geweest en nooit kan worden zonder het menschdom ten gronde te richten: **de normale toestand.**
De bewapeningskapitalisten beschikken over een geweldige macht. Zij hebben niet slechts de heele en halve oorlogsbedrijven in hun bezit, maar ook tallooze banken. Zij stichten speciale banken, die, door kanonnenfabrikanten beheerscht, de leveranties van wapentuig financieren. Doordien deze banken hun kapitalen aan staten en industrieën kunnen verstrekken, maar ook weigeren, oefenen zij een kolossale macht uit. Zij maken zich meester van staatsmonopolies, schrijven den ministerraad de politiek voor, zetten gemeenteraden en volksvertegenwoordiging naar hun hand, laten de waarde van het geld dalen, waardoor alle loonen in een land automatisch worden verlaagd, kleine bezitters beroofd, sommige bedrijven kapot maakt.
Van 't volk hebben zij weinig last. Het is onwetend, 't wordt opzettelijk onwetend gehouden, het wordt valsch voorgelicht, bedrogen, verkeerd opgevoed. Allerlei oude instincten, die het menschdom noodig moest te boven komen, worden integendeel wakker ge-

houden; godsdienstige opvattingen worden in bepaalde banen geleid en misbruikt, alles in het belang van de oorlogsvoering.
De bewapeningsfabrikanten vormen voor een groot deel de publieke opinie door middel van hun machtsmiddel: de pers. Zij zijn in het bezit van talrijke bladen, die in groote oplagen worden gelezen en die schrijven in een geest door hen gedicteerd. Andere bladen koopen zij om. Nationalistische bewegingen, die den revanchegeest, het verlangen naar een revancheoorlog aanwakkeren, worden door hen betaald. Lastige tegenstanders door moord uit den weg geruimd.
Maar ook in de regeeringen hebben zij grooten invloed. Eerstens door hun geld. Bovendien echter zitten zij zelf vaak in de regeering, of anders hun naaste familieleden; waar noodig koopen zij volksvertegenwoordigers en ministers om. Een minister van marine, gedelegeerd door een groote mogendheid op de ontwapeningsconferentie en tevens president, althans ex-president van een bewapeningsbank, behoort niet meer tot de onmogelijkheden. Tot directeur van petroleummaatschappijen — die politiek en economisch zoo nauw betrokken zijn bij den oorlog — worden vaak bij voorkeur oud-ministers benoemd, liefst van oorlog of marine. Minister van oorlog — directeur petroleummaatschappij — gouverneur-generaal van Indonesië is tegenwoordig een even oirbare carrière als officier — Kamerlid — minister van oorlog en marine — directeur petroleum-maatschappij — dagbladredacteur — partijleider — minister van financiën — petroleumdirecteur.
Het lot der volken is en komt steeds meer — alle democratie ten spijt — in handen van een kleine groep op macht en geld beluste mannen, die een enkelen keer op den voorgrond treden, maar meestal achter de schermen blijven, aan alle politieke contrôle onttrokken. Zij vormen een misdadige, geheime samenzwering, die belang heeft bij oorlog en niet aarzelt hem te ontketenen als het zoo uitkomt. Daaraan is het toe te schrijven, dat van 1914—1918 tien millioen menschen konden worden vermoord zonder dat een sterveling wist of weet, waar dat goed voor was.
Niemands belang is met dien oorlog gediend geweest. Alleen: **de samenzwering heeft er aan verdiend.**

Maar dit alles kàn toch niet waar zijn?
Helaas, het **is** waar.
Het is niet de bedoeling van dit geschrift en het gaat zijn omvang te boven, aan de hand van onweerlegbare feiten het bovenstaande te bewijzen. Maar het is bewezen.
In twee boeken van den duitschen schrijver Otto Lehmann-Russbüldt: „De bloedige internationale van de Bewapeningsindustrie" en „Revolutie voor den Vrede" worden de bewijzen bij tientallen aangevoerd; zij zouden gemakkelijk met tientallen kunnen worden vermeerderd. Beide boeken zijn in het nederlandsch vertaald en

wij mogen den lezer daarnaar **verwijzen.**
Deze brochure brengt slechts een tweetal documenten, om het optreden van de bloedige internationale te illustreeren, om een beeld te geven van de wijze, waarop zij werkt.
Het eerste document is het officieele stenografische verslag van een redevoering van den socialistischen afgevaardigde Paul Faure in de fransche Tweede Kamer (Chambre des Députés) op 11 Februari 1932 gehouden. De heer Faure is afgevaardigde van Le Creusot, de plaats, waar de groote bewapeningsfabrieken van de firma Schneider zijn gevestigd. Wij hebben het verslag zonder iets weg te laten met alle interrupties letterlijk vertaald uit het Journal Officiel de la République Française, Débats Parlementaires, Compte Rendu in Extenso van 12 Februari 1932, No. 17, pag. 572—576.
Zijn rede is niet karakteristiek voor Frankrijk alleen, maar voor het optreden van de bloedige internationale in alle landen. De lezing van de beide boeken van Russbüldt doet de verzuchting slaken: **het is overal hetzelfde.**

EEN SAMENZWERING VAN KANONNEN-FABRIKANTEN, BANKIERS EN MINISTERS

Rede door den afgevaardigde Paul Faure gehouden in de Chambre des Déptués op Donderdag 11 Februari 1932.
Aan de orde zijn de algemeene beschouwingen over de begrooting voor 1932.
De heer **Paul Faure**: Mijne Heeren, ik heb enkele opmerkingen te maken, enkele cijfers en documenten aan de Kamer voor te leggen met betrekking tot de financieele opvattingen van Frankrijk op het gebied van de buitenlandsche politiek.
Het betreft een zaak van algemeene en individueele moraliteit, de verdediging der spaarders en, voeg ik er bij, het vraagstuk van den vrede.
Het heeft enkele dagen geleden, eerst in parlementaire kringen, later bij de openbare meening, nog al eenige opschudding verwekt, toen men vernam dat de fransche regeering, zonder er de Kamer of een van de bevoegde commissies in te kennen, had besloten, geld te leenen, en nog wel een belangrijk bedrag, aan Hongarije. Deze opschudding moet in de eerste plaats worden toegeschreven aan het feit, dat men in de tegenwoordige omstandigheden, in een periode van werkloosheid en economische crisis, de redenen voor een dergelijke vrijgevigheid niet goed kon inzien.
De beroering nam nog toe toen men vernam, dat de belangen van een franschen financieelen en industrieelen groep in Hongarije er bij betrokken waren en duidelijk bleek, dat de regeering tot dit belangrijke financieele offer besloten had om dezen groep te hulp te komen.
In de derde plaats verwekte het opschudding en onrust, omdat het betreft het fascistische en reactionnaire Hongarije.

De gemeenten, mijne heeren, weten op het oogenblik niet, hoe aan geld te komen. Op de staatsbegrooting is een tekort, zooals mijn vriend Vincent Auriol eergisteren zoo duidelijk heeft aangetoond. Wij zullen groote sommen noodig hebben voor de werkloozenuitkeering. Dat het onder deze omstandigheden noodig of wenschelijk zou zijn geld te leenen aan vreemde staten, is moeilijk in te zien.

Het zou overigens interessant zijn te vernemen, welke financieele en industrieele groepen het waren, die belangen in Hongarije hadden en die men toen via de Algemeene Hongaarsche Credietbank [1]) te hulp snelde.

Persoonlijk heb ik een campagne in de pers over deze zaak geleid. Naar het schijnt ben ik er aldus in geslaagd, de regeering — hopelijk zal zij het mij niet al te zeer ten kwade duiden! — eenigszins te verontrusten.

Toen de zaak aan de orde kwam in de commissies van de Kamer voor financiën en buitenlandsche zaken, heeft de regeering medegedeeld, dat ze een onderzoek had ingesteld. Maar een onderzoek naar wat? Om te weten of de firma Schneider belangen had in de Algemeene Hongaarsche Credietbank. De nieuwsgierigheid van de regeering kwam wel een beetje laat.

Indien ik wel ben ingelicht, heeft dit onderzoek plaats gehad bij den heer Schneider zelf. **(Gelach en applaus bij de uiterste linkerzijde).** Men schreef hem om hem te vragen of het juist was, zooals booze tongen beweerden, dat de firma Schneider groote belangen had in de Algemeene Hongaarsche Credietbank.

Ik ken het antwoord niet, dat de heer Schneider aan de regeering heeft gezonden, het verbaast mij, dat deze behoefte heeft gevoeld een onderzoek in te stellen. Zij had zich tot den eersten den besten parijschen bankbediende kunnen wenden **(Heel goed, heel goed! aan de uiterste linkerzijde),** die haar het afdoende bewijs zou hebben geleverd, dat de firma Schneider daar belangen heeft, eenvoudig door haar inzage te geven van het verslag van de gewone algemeene vergadering van de Bank van de Parijsche Unie [2]) van 8 April 1927.

Op pagina 8 van dit verslag lees ik immers:

> „Wij hebben bij gelegenheid van de uitbreiding van het kapitaal van de Algemeene Hongaarsche Credietbank gebruik gemaakt van genoemd recht van inschrijving, ons verleend door onze vroegere deelneming."

Het zij mij vergund, de woorden „onze vroegere deelneming" te onderstrepen, want zij bewijzen, dat de Bank van de Parijsche Unie, d.w.z. de groep Schneider, groote belangen had in de Algemeene Hongaarsche Credietbank, bij deze uiterst onbetrouwbare instelling, die sedert jaren alle smerige zaakjes van de hongaarsche regeering

[1]) Banque générale de crédit hongrois.
[2]) Banque de l'Union Parisienne.

financiert, met name op het gebied van de geheime bewapening. **(Applaus aan de uiterste linkerzijde).**

De financieele belangen van den groep Schneider — en wat voor een groep! die van uw kanonnenkoopman, die een gedeelte van uw geheimen betreffende de nationale verdediging in handen heeft — waren dus betrokken bij deze bank tijdens het St. Gothard-schandaal, en de geheime bewapening van Hongarije. **(Zeer juist! Zeer juist! aan de uiterste linkerzijde).**

Ziehier een andere zinsnede uit het vertrouwelijke rapport over de Bank van de Parijsche Unie:

> „In gemeenschappelijk overleg met de heeren Schneider en Cie te Creusot heeft de Bank van de Parijsche Unie in April 1920 de Europeesche industrieele en financieele Unie [1]) gesticht, een instelling met een groote toekomst, die de contrôle heeft weten te verkrijgen over de belangrijkste industrieele combinaties in Tsjecho-Slowakije, met name over de fabrieken van Skoda. Zij heeft eveneens deel genomen aan de uitbreiding van het kapitaal van de Algemeene Hongaarsche Credietbank."

De beheerder van de Bank van de Parijsche Unie — het is u bekend, — of hebt gij een nieuw onderzoek noodig om dat aan den weet te komen? — is de heer Eugène Schneider. **(Applaus aan de uiterste linkerzijde).**

De Europeesche industrieele en financieele Unie staat eveneens in zakenrelatie met dezelfde hongaarsche bank, zooals blijkt uit het verslag van de algemeene vergadering van de Europeesche industrieele en financieele Unie van 10 Juni 1929.

Daarin leest men:

> „Onze deelneming in banken in Hongarije en in Oostenrijk heeft in 1928 resultaten opgeleverd, die ongeveer overeenkomen met die van het voorafgaande jaar, en die hetzelfde dividend hebben gegeven van 5.50 of van 11 percent voor de Algemeene Hongaarsche Credietbank.
> „Onze deelneming in deze onderneming is in het afgeloopen jaar toegenomen met een nieuwe hoeveelheid aandeelen, die wij in de gelegenheid zijn geweest onder voordeelige voorwaarden in ons bezit te krijgen."

De voorzitter van de Europeesche industrieele en financieele Unie is toevalligerwijze de heer Eugène Schneider. **(Applaus aan de uiterste linkerzijde).**

Het is natuurlijk geheel toevallig, dat ge onder deze omstandigheden de Algemeene Hongaarsche Credietbank te hulp zijt gekomen.

Ik heb hiermede aangetoond, dat de firma Schneider rechtstreeks en via haar filialen deze onderneming controleert.

Nu een andere zonderlinge en verbijsterende aangelegenheid. Toen ge het geld hebt moeten leenen, zonder, in overeenstemming met de wetten en de gebruiken der democratie, toestemming te vragen aan de Kamer, noch aan de parlementaire commissies, was het eveneens geheel toevallig, dat ge u hebt gewend tot de Parijsche Unie, want men kan het geld niet regelrecht sturen. Welnu, de Parijsche Unie is alweer Schneider.

[1]) l'Union européenne industrielle et financière.

Het is louter toeval, dat ge geld leent om de zaken van Schneider weer op gang te brengen, en dat ge het doet door een bank te Parijs, die wordt beheerd door den heer Schneider. **(Applaus aan de uiterste linkerzijde).**
Ik ga thans niet door op deze vreemdsoortige praktijken, die ik zoo aanstonds nader zal bespreken.
De derde reden, waarom men zich verbaast en in beroering komt, is dat het gaat om Hongarije.

Wat is het tegenwoordige Hongarije? Er valt niets aan te merken op het hongaarsche volk. Dit volk mist trouwens het recht van het vrije woord, zooals ge zeer goed weet. Het wordt onderdrukt door een regime van brutale en reactionnaire dictatuur, aan het hoofd waarvan mannen staan als Horthy en graaf Bethlen, van wien de heer Pierre Quesnay, de directeur van de Bank voor Internationale Betalingen, heeft gezegd: „Hij is de grootste oplichter en falsaris van deze eeuw." **(Applaus aan de uiterste linkerzijde).**
Wanneer zooiets van iemand gezegd wordt in een tijd, waarin de oplichters en falsarissen talrijk zijn, en hooge posities bekleeden, moet hij zich onder hen wel op een bijzondere wijze onderscheiden. **(Gelach en applaus aan de uiterste linkerzijde).**
Mijne heeren, alles wat er in Hongarije gebeurt, is verdacht. Wij hebben gehoord, dat prins Stahrenberg, die er aanspraak op maakt dictator van Oostenrijk te worden, vergezeld door den Etat-major van de Heimwehren, onlangs een bezoek heeft gebracht aan Boedapest. De prins had, zegt men, een onderhoud met admiraal Horthy, generaal Goemboes en graaf Bethlen.

Deze oostenrijksche diplomatie verontrust ons eenigszins. Wij weten, dat Hongarije wordt geregeerd door reactionnairen en fascisten, en dat men er droomt van het herstel der Habsburgers.
Indien een of anderen dag de staatsgreep van Hitler slaagt in Duitschland, zijt gij er dan zeker van, dat er niet iets veel ergers zal tot stand komen dan de Anschluss [1]), nl. een militair verbond tusschen het fascistische Hongarije en het hitleriaansche Duitschland?

Er zijn er onder ons, mijne heeren, die dit verschiet met angst gadeslaan. Ook onder u, niet waar?
De onthullingen van generaal Bourgeois in den Senaat hebben, hetzij een kunstmatige, hetzij een waarachtige, maar in ieder geval een levendige beroering in de pers veroorzaakt. Hij verklaarde, „dat in geval van mobilisatie Hongarije op het oogenblik een minimum van 300 000 man op de been zou kunnen brengen, die zouden kunnen optrekken tegen onze tsjecho-slowaaksche vrienden".
Senator Henry Bérenger bevestigde op zijn beurt, dat Hongarije zich opnieuw wapent.

[1]) Aaneensluiting van Duitschland en Oostenrijk.

De heer Toussaint Ambrosini: Met ons geld!
De heer **Paul Faure.** Aan dit Hongarije hebt gij zooeven uw geld gezonden.
Toch weet ge, dat dit land in liquidatie is. Sedert eenige maanden wordt slechts aan een gedeelte van de ambtenaren het salaris uitbetaald. De beurs is sedert Augustus gesloten. De fabrieken en het economische leven zijn lamgelegd. Meer dan de helft van den bodem is in handen van 1200 magyaren. Het is een van de meest zorgwekkende landen van het hedendaagsche Europa.
Nog eens: ziehier aan wie gij het geld van de Republiek hebt geleend, zonder er de Republiek in te kennen. (**Applaus aan de uiterste linkerzijde**).
Ik kom nu vanzelf tot het dubbele probleem van de verdachte rol der bewapeningsfabrikanten en de buitenlandsche leeningen van Frankrijk, zooals die sedert vele jaren hebben plaats gevonden.
De rol van de bewapeningsfabrikanten? Gij kunt niet verrast zijn door hetgeen er op het oogenblik plaats vindt, want ge zijt plechtig gewaarschuwd.
In de eerste plaats door artikel 8 van het Pact van den Volkenbond, dat zegt dat de „particuliere aanmaak van munitie en oorlogsmateriaal ernstige bezwaren medebrengt". Wat hebt ge sedert dien gedaan om deze ernstige bezwaren uit den weg te ruimen voor Frankrijk, het land, waar de bewapeningsfabrikanten op de buitenlandsche politiek den meest gevaarlijken invloed uitoefenen, doordat ze beschikken over de middelen om een ongehoorden druk uit te oefenen, terwijl men weet, dat zij meester zijn van den wereldhandel in wapenen, sedert het Verdrag van Versailles hen heeft bevrijd van de concurrentie van Krupp? (**Applaus aan de uiterste linkerzijde**). Om nauwkeurig te zijn, moet ik zeggen, dat zij zich slechts ten deele van Krupp hebben bevrijd. Wanneer wij de zaak nauwkeurig onder het oog zien, dan vinden wij hen opnieuw samen, nu in de poolsche ondernemingen, zooals zij voor den oorlog samengingen in de russische fabrieken van Poetilov. (**Applaus aan de uiterste linkerzijde**).
Ziehier een ander document: het is een uittreksel uit het rapport van de Gemengde Commissie voor de Vermindering van de Bewapening van 15 December 1921. Dat was de tweede plechtige waarschuwing:

> „De ondernemingen, die zich bezig houden met de oorlogsindustrie, hebben ertoe bijgedragen, het oorlogsgevaar te vergrooten, terwijl ze het volgen van een oorlogszuchtige politiek en het opvoeren van de bewapening door hun respectievelijke landen hebben bevorderd. Deze ondernemingen hebben gepoogd de ambtenaren om te koopen, zoowel in hun eigen land als in het buitenland; deze ondernemingen hebben valsche berichten verspreid over het militaire en maritieme program van verschillende landen, teneinde verhooging van de militaire uitgaven en van de bestellingen van oorlogsmateriaal te verkrijgen."

Ik zal het hierbij laten; het is voldoende.

Tenslotte een uitspraak van een bij uitstek bevoegde, namelijk van den minister van buitenlandsche zaken, — den vorigen. (**Applaus aan de uiterste linkerzijde**). Namelijk van Aristide Briand:

„Ik geloof dat geen enkel volk, dat geen enkele regeering oorlog wenscht, maar wat de zaak op het oogenblik zoo moeilijk maakt is, dat er te veel belangen zijn die tegen den vrede werken. Degenen, die meenen, dat de afschaffing van den oorlog hun materieele belangen zou schaden, keeren zich tegen ons: de bewapeningsfabrikanten werken tegen den Volkenbond, tegen het Kellogg Pact, en zij betalen de campagnes in de pers, die ieder oogenblik onze pogingen tegenwerken....

De artikelen tegen den vrede zijn geschreven met pennen uit hetzelfde staal gesneden als waarvan kanonnen en granaten worden gemaakt." (**Applaus aan de linker- en aan de uiterste linkerzijde**).

Deze woorden zijn gesproken door Aristide Briand toen hij te Genève de deputatie ontving van den pacifistischen vrouwenbond. En thans wil ik pogen het verbluffende onderlinge verband bloot te leggen, dat er bestaat tusschen de in Frankrijk geplaatste buitenlandsche leeningen en de bestellingen van wapenen aan Creusot.

De heer **Vincent Auriol**. Men moest dat aangeteekend sturen aan den heer Flandin.

De heer **Paul Faure**. In de eerste plaats! En ook aan andere leden van dezelfde regeering.

Ziehier een lijst van de landen, die sedert eenige jaren bestellingen hebben geplaatst te Creusot.

Ik verzoek u de namen van die landen te onthouden, want aanstonds zult gij zien, dat telkenmale, wanneer een vreemde staat wapenen heeft besteld in Frankrijk, aan dat land toestemming wordt verleend, een leening te plaatsen in Frankrijk, zoodat de fransche kanonnen worden betaald met fransch geld. (**Applaus aan de uiterste linkerzijde**).

De heer **René Gounin**. En het zijn de ultra-nationalisten, die zich voor zulke dingen leenen!

De heer **Paul Faure**. Ziehier een lijst van de landen, die bestellingen hebben gedaan te Creusot: Mexico, Servië, Griekenland, Japan, Roemenië, Turkije, Boelgarije, Montenegro, Rusland, Argentinië, Spanje, Italië.

Natuurlijk wordt voor iedere transactie van dezen aard een bank gesticht, die haar belangen zoowel in Frankrijk als in het betrokken land heeft.

De Hypothecaire Bank van Argentinië [1]) (fransch-argentijnsch) bijvoorbeeld, waar men den heer De Neuflize heeft als houder van het correspondentschap te Parijs, en den heer Villars, beiden geinteresseerd bij Creusot (Raad van Toezicht) en belast met het bevorderen van bestellingen voor de artillerie van Argentinië. Het verband is zeer nauw!

Men kan wijzen op de Ottomaansche Bank [2]), waarin dezelfde

[1]) La banque hypothécaire d'Argentine.
[2]) La Banque Ottomane.

heer De Neuflize de belangen van de firma Schneider behartigt. Dan is er de Fransch-Japansche Bank [1]), die op het oogenblik een rol speelt, nu er zooveel duistere dingen gebeuren, nu de oorlog woedt en zoowel de fabrieken van Creusot als van Skoda — niemand twijfelt daar aan — Japan hebben bewapend. Ik ben er niet zeker van, dat ze niet tegelijkertijd ook China van wapenen hebben voorzien. **(Applaus aan de uiterste linkerzijde).**

Wij vinden in die bank den heer De Saint-Sauveur, van de familie Schneider, en daardoor belanghebbende bij den bloei dezer firma. Ik verbaas mij hierover niet, het is een sedert veertig jaren in Frankrijk bestaande traditie. Maar de president van deze bank is de heer Charles Dumont, de minister van marine. Dit feit is naar voren gebracht door het blad **La Lumière. (Applaus aan de uiterste linkerzijde).**

De heer **Piétri,** minister van begrooting. Wilt u mij veroorlooven een opmerking te maken?

De heer **Paul Faure:** Met genoegen!

De **Minister van begrooting.** Ik weet niet, of deze bank zich bezighoudt met kanonnen, en ik betwijfel het. Maar in ieder geval meen ik, dat ge daaraan op het oogenblik geen conclusies moogt verbinden. Ik geloof, ja, ik ben er van overtuigd, dat de heer Dumont op het oogenblik van geen enkele bank president is; daar sta ik voor in.

De heer **Toussaint Ambrosini.** Hij zit achter de schermen.

De **Minister van begrooting.** Hij was zeker geen president meer van de bank, waarover u spreekt, toen de transactie, waarop u zinspeelt, heeft plaats gevonden.

De heer Paul Faure zal mij ten goede houden, dat ik deze rectificatie aanbreng op zijn opmerkingen, die overigens niets met de begrooting hebben te maken.

Ik zal onmiddellijk den minister van financiën laten waarschuwen. Sta mij toe, u te zeggen, dat uw rede beter op haar plaats zou zijn geweest bij de begrooting van financiën.

Ik zeg dit niet om u er een verwijt van te maken, maar als verontschuldiging voor het feit, dat de minister van financiën niet aanwezig is om uw verklaringen aan te hooren en er op te antwoorden.

De heer **Compère-Morel.** Zij betreffen alle begrootingen: financiën, oorlog, buitenlandsche zaken, enz.

De heer **Paul Faure.** Het verheugt mij van u te vernemen, dat de heer Charles Dumont, de minister van marine, op het oogenblik geen president meer is van den Raad van Beheer van de Fransch-Japansche Bank.

Hij zal als zoodanig misschien zijn afgetreden op het oogenblik, dat hij zitting nam in de regeering. Hij zal er in terugkeeren, wan-

---

[1]) La Banque franco-japonaise.

neer hij geen deel meer uitmaakt van de regeering. Maar zoo'n plotseling bedanken en nog plotselinger terugkomen brengt niemand van de wijs. (**Heel goed! Heel goed! aan de linker- en aan de uiterste linkerzijde**).

De heer **Georges Monnet.** Men had hetzelfde antwoord gegeven met betrekking tot den heer Fernand David.

De heer **Paul Faure.** Ik wil thans, en dat betreft zoowel de begrooting, de financiën, als de buitenlandsche politiek, u zeer in het kort herinneren aan de politiek der buitenlandsche leeningen, geplaatst in Frankrijk.

Wij zullen daarbij komen tot een niet onbelangrijk bedrag. Het zal ongetwijfeld niet volledig zijn, want ge begrijpt wel, dat ik niet over de middelen beschik om deze rekening volledig op te maken. De getallen zijn er niet minder merkwaardig om.

In de eerste plaats Rusland: 16 milliard staatsgelden.

Uw voorgangers, met wie gij solidair zijt, waren gewaarschuwd door het machtige woord van Jaurès, die u gezegd had: „Gij bedriegt de fransche geldschieters. Nooit zal het geld, dat in Rusland is belegd, terug komen." Inderdaad hebben niet alleen de latere bolsjewiki en de sociaaldemocraten ons gezegd, dat zij de schulden van het tsarisme niet zouden betalen, maar de liberalen en de cadetten gaven u, bij monde van Miljoekof, te verstaan, dat de russische republiek de schulden van het tsarisme niet zou erkennen.

Dat heeft u niet verhinderd — uit hoofde van welke nationale belangen, als ik vragen mag? — 16 milliard aan goudfrancs naar Rusland over te hevelen.

Nu is de rentebetaling sedert 1916 gestaakt. Dat zijn dus 190 milliard papierfrancs, die verloren zijn, die ge niet terug zult zien. Maar hier volgt de lijst der leeningen.

Boelgarije, leening van 1902, 106 millioen goudfrancs, leening 1904, 100 millioen goudfrancs, leening 1907, 145 millioen, in 1896, 30 millioen. Wat is daarvan terecht gekomen? Vijfhonderd goudfrancs, die door Frankrijk zijn geleend, zijn nu 320 of 291 papierfrancs waard.

Er zijn ook grieksche en japansche leeningen geweest, die altijd zijn samengevallen met wapenbestellingen te Creusot.

Voor Mexico worden drie of vier leeningen, tot een totaal bedrag van 2.779 millioen papierfrancs, als geheel verloren beschouwd. Ik zal niet alle leeningen van Roemenië opnoemen. Het zijn er minstens zeven of acht. Op al die leeningen verliezen wij ten minste 4 milliard papierfrancs.

Daar komen nog bij de servische leeningen van 1902, 1906, 1909, 1910, 1911, 1913.

Turkije heeft vijftien leeningen uitgegeven, waarvan dertien op het oogenblik geen cent rente meer betalen.

De laatste van deze leeningen is in 1914 uitgegeven, om Turkije in staat te stellen oorlog te voeren tegen Frankrijk (**Zeer juist! Zeer juist! aan de uiterste linkerzijde**); uitgegeven tegen een koers van 500 goudfrancs, is zij, zooals u weet, heden nog 100 papierfrancs waard.

Ik zal twee of drie mededeelingen doen over de turksche en boelgaarsche leeningen.

Een van die boelgaarsche leeningen is omstreeks 1906 of 1907 uitgegeven. Ik heb in mijn dossier een foto van vorst Ferdinand, terwijl hij in gezelschap van den heer Schneider in eigen persoon, een bezoek brengt aan de fabrieken te Creusot, met het doel, wapenen te bestellen, dezelfde wapenen, dezelfde kanonnen, die ge gedurende vier jaar aan het oostelijke front hebt aangetroffen. (**Applaus aan de uiterste linkerzijde**).

Maar wat is er verder gebeurd? Het gevraagde crediet voor deze bestelling was zoo buitensporig hoog, dat, toen koning Ferdinand voor de commissie van financiën van de Sobranje (Kamer van Afgevaardigden) kwam, die waarschijnlijk even strenge eischen stelt als gij, mijne heeren, zij weigerde de credieten toe te staan.

Op dat oogenblik greep de fransche regeering in, — ge zult er de bewijzen nog wel van kunnen vinden — en verklaarde, dat als de Sobranje het crediet niet toestond, de boelgaarsche leening niet op de beurs zou worden toegelaten. De Sobranje gaf toe, Frankrijk betaalde, en de wapenen van Creusot gingen naar Boelgarije.
Op die manier hebt ge de kanonnen geleverd, hebt ge het geld verstrekt, dat ge niet zult terugzien, want het is verloren; en toen de oorlog kwam, hebt ge het levende doelwit verschaft. (**Luid applaus aan de uiterste linkerzijde**).
De heer **André Février**. En dat zijn nu de ware patriotten.
De heer **Paul Faure**. Ik heb in mijn dossier een veelzeggende foto, waarop men den turkschen minister van marine ziet tijdens een bezoek aan de fabrieken te Creusot, voorafgegaan door alle ingenieurs, die hem de laatste vindingen toonen op het gebied van de kustverdediging, die hem uitlegden, wat men dacht te doen als een oorlog uitbrak, om de vijandelijke vloot in den grond te boren en om zich tegen de onderzeeërs te verdedigen; kort en goed, hem alle geheimen van de nationale verdediging toevertrouwden.
De turksche minister van marine deed zijn bestelling. Hij was rijk, hij was in het bezit van het bedrag van de laatste leening, die in Frankrijk was uitgegeven. (**Gelach aan de uiterste linkerzijde**).
Maar de oorlog kwam te vroeg, want het bezoek van den turkschen minister van marine aan Creusot had plaats in Juli 1914.
Enkele dagen later brak de oorlog uit, en de ongelukkige minister kon de fransche kanonnen niet meer meekrijgen.
Maar in het bezit van het fransche geld, kocht hij onderweg, bij Krupp in Essen en bij Skoda, bij de oostenrijkers en de honga-

ren de kanonnen, die aan het oostelijke front dienst hebben gedaan, zoodat, wanneer het dan niet uw kanonnen èn uw geld zijn geweest, het toch altijd nog uw geld was. (**Applaus aan de uiterste linkerzijde. Interrupties aan de rechterzijde**).

De heer **René Gounin**. Zoo worden de belangen van de nationale verdediging behartigd!

De heer **Vincent Auriol**. Wat hebt u daarop te antwoorden, mijnheer De Lasteyrie?

De heer **Charles de Lasteyrie**. Wij waren op dat oogenblik niet aan het bewind.

De heer **Xavier Vallat**. Wie had toen de meerderheid?

De heer **Léon Lauvray**. Niet onze, maar uwe vrienden waren toen aan het bewind.

De heer **Camille Cautru**. Stel die vraag aan uwe vrienden. Niet onze menschen waren in 1914 aan het bewind.

De heer **Paul Faure**. Naar schatting is het totaal bedrag aan geld, dat Frankrijk bij buitenlandsche leeningen heeft verloren, meer dan 214 milliard francs. Ik begrijp thans heel goed, waarom de onovertroffen zedenmeesters der kapitalistische maatschappij in ons land de spaarzaamheid prediken als de hoogste en edelste van alle deugden.

Hoe meer spaarders gij hebt, hoe meer en gemakkelijker ge slachtoffers kunt maken. Frankrijk is het land met de meeste vieze zaakjes ter wereld, doordat in dit land de meeste spaarders geplunderd kunnen worden.

Men heeft in Frankrijk groote sympathie voor de spaarders, zoo ongeveer op de wijze van de menschenetende stammen, die met welgevallen hun slachtoffer dik zien worden voor ze het verslinden! (**Applaus aan de uiterste linkerzijde**).

Hebt ge nu uit al deze lessen tenminste eenige leering getrokken? Want als we dan al niet gedurende deze debatten het vraagstuk willen aansnijden, wie in het verleden de verantwoordelijkheid droegen, als wij elkaar niet van al die plunderingen en van al dat verraad willen gaan beschuldigen, dan mogen wij ze toch in ieder geval niet uit het oog verliezen bij het beoordeelen van de huidige politiek. Wij moesten er wijzer door zijn geworden en rekening houden met de lessen uit het verleden.

Maar gij vervalt in dezelfde fouten! (**Applaus aan de uiterste linkerzijde**).

Uw leening aan Hongarije is een monstruositeit. En nu wilt ge ook nog aan Servië, aan Roemenië leenen! De serven hebben u gewaarschuwd. De heer Pribitsjewitsj, oud-minister van Servië, voorzitter van de vereenigde servische boerenbonden, heeft het volgende bericht aan de fransche pers doen toekomen, dat natuurlijk in geen enkel groot orgaan is opgenomen:

„De toekomstige joego-slavische regeering, die na den val van de dictatuur uit vrije verkiezingen zal zijn voortgekomen, en die de uit-

drukking zal zijn van de wenschen en de verlangens van het geheele volk, zal geen enkele leening, concessie, transactie, koop, enz. erkennen, die door de joego-slavische regeering tijdens de dictatuur is aangegaan."

Dat is u bekend, men heeft het u gezegd, zooals vroeger met betrekking tot Rusland. Maar gij gaat voort. Gij wilt dit land geld leenen, en ge weet, dat ge het geld van de fransche spaarders offert.

Roemenië! De laatste roemeensche leening viel samen met bestellingen aan een italiaansche firma. Dat heeft u niet erg verontrust. Ik meen, dat ge uw maatregelen hebt getroffen om er voor te waken, dat zulks een volgenden keer niet weder gebeurt.

De Bank van Frankrijk [1]) heeft kort geleden geld geleend aan Roemenië. Er is sprake van, dat men voor de naaste toekomst een leening van 3 millioen lei voorbereidt. Gij wilt dit misschien ontkennen? Wij zullen zien.

In elk geval is er, sedert Roemenië het geld in handen heeft, een roemeensche militaire commissie te Creusot.

De heer **René Gounin.** Het schandaal gaat voort.

De heer **René Lebret.** Het is een toevallige samenloop van omstandigheden!

De heer **Paul Faure.** Natuurlijk, gij maakt u geen zorgen over de roemeensche politiek. Ge weet, dat men u in dat land graag mag lijden, en zooals ge vertrouwen hebt in het fascistische Hongarije, hebt ge ook vertrouwen in koning Carol von Hohenzollern. Dat zijn uw vrienden.

Maar zij beminnen u op de wijze van een zeker soort mondaine danseurs, die van tijd tot tijd een oude maïtresse opzoeken om er geld van los te krijgen. **(Applaus aan de uiterste linkerzijde. Interrupties aan de rechterzijde).**

Ik kom nu tot een zaak, die uw vaderlandslievende hart goed zal doen.

Hitler heeft een buitengewoon groote sympathie voor koning Carol. In zijn orgaan van München spreekt hij van de bijna onbeperkte mogelijkheden, die zich zouden openen voor de duitsche expansie in Roemenië, zoodra Duitschland zijn eigen herstel heeft weten te bewerken, d.w.z., zoodra Hitler aan de macht is gekomen. Het gaat om koning Carol von Hohenzollern, dien men prijst om zijn buitengewone bekwaamheid en wijsheid.

„Koning Carol, — gaat het orgaan van Hitler voort — weet, dat de toekomst van zijn land ligt in een zoo eng mogelijke economische samenwerking. . . ." — men weet, wat dat in den mond van Hitler wil zeggen — „. . . . met Duitschland, en hij steunt alle pogingen, die in deze richting worden ondernomen."

Dat zegt Hitler over koning Carol, en aan dienzelfden koning Carol zult ge het geld van Frankrijk leenen!

---

[1]) Banque de France.

De heer **René Lebret.** Het is een schande.
De heer **Rémy Roux.** Het is verraad.
De heer **Louis Malvy,** voorzitter van de commissie. Mijnheer Faure, mag ik u misschien even in de rede vallen?
De heer **Paul Faure.** Zeker!
De **Voorzitter van de commissie.** Ik stel er prijs op in dit debat te zeggen, dat de commissie voor de financiën nimmer haar goedkeuring heeft gehecht aan een leening van dien aard, noch aan eenig voorstel, waarbij de regeering werd gemachtigd, voorschotten uit de schatkist te verstrekken.
Zij heeft van die voorschotten en leeningen nooit anders kennis gekregen dan op den dag, waarop de algemeene rapporteur bij het bestudeeren van het financieele overzicht van de baten en schulden bemerkte, dat er voorschotten waren verstrekt. **(Applaus aan de uiterste linkerzijde).**
Onmiddellijk nadat wij van de stukken, waarom wij dadelijk hebben gevraagd, kennis hadden gekregen, heb ik, zooals u bekend is, aan de Kamer uitdrukkelijk verklaard, dat ik mij met de gevolgde methode heelemaal niet kon vereenigen.
Ik behoef wel niet te zeggen, dat de commissie voor de financiën, in het bewustzijn van haar rechten en plichten van contrôle, haar onderzoek heeft voortgezet, en een sub-commissie heeft benoemd, om die feiten te onderzoeken en te zijner tijd een beroep te doen op de Kamer. **(Applaus aan de uiterste linkerzijde).**
De **Minister van begrooting.** Mag ik misschien een kleine opmerking maken, mijnheer Faure?
De heer **Faure.** Met genoegen.
De **Minister van begrooting.** De opmerkingen, die de Voorzitter der financieele commissie naar aanleiding van de rede van den heer Faure heeft gemaakt, bevestigen mij in mijn overtuiging, dat ik het zooeven terecht heb betreurd, dat de minister van financiën, doordat men verzuimd heeft, hem te waarschuwen, hier niet aanwezig is.... **(Interrupties aan de uiterste linkerzijde).**
Aan de uiterste linkerzijde. De algemeene beschouwingen over de begrooting mochten hem toch wel interesseeren.
De heer **Ernest Lafont.** Men spreekt hier ieder oogenblik over het financieel beheer.
Als men de schatkist heeft geledigd, behoort men daar toch rekenschap van af te leggen.
De **Minister van begrooting.** De minister van financiën zal aanwezig zijn, als de begrooting van uitgaven van zijn departement aan de orde is bij de behandeling van de wet op de middelen.
Er was geen aanleiding om te veronderstellen, dat de heer Paul Faure in den loop der algemeene beschouwingen, die zich gewoonlijk tot de begrooting zelve moeten bepalen, dergelijke kwesties zou aanroeren — hoewel ik overigens niet ontken, dat dit zijn goed recht is.

Er was te minder reden voor een dergelijk vermoeden, omdat dezelfde kwesties reeds naar aanleiding van een interpellatie van eenige weken geleden besproken zijn. (**Interrupties aan de uiterste linkerzijde**).

Ik betreur het dus nogmaals, dat de heer Faure gemeend heeft, van zijn recht gebruik te moeten maken op een oogenblik, dat de minister van financiën niet aanwezig was. Tenslotte spijt het mij, dat ik niet zelf op de beweringen van den heer Faure kan antwoorden, en ik ben er van overtuigd, dat de minister van financiën, wien zij betreffen, niet zal aarzelen om den uitleg te geven, die niet alleen door de rede van den heer Faure, maar ook door het ingrijpen van den voorzitter van de commissie voor de financiën noodzakelijk is geworden. (**Applaus in het centrum en aan de rechterzijde. Interrupties aan de uiterste linkerzijde**).

De heer **Edmond Miellet.** Waarom telefoneert u hem niet? Als het om een belangrijke stemming gaat, doet gij dat ook wel.

De **Minister van begrooting.** Ik zeg mijn vriend den heer Miellet dank, dat hij mij op de origineele gedachte heeft gebracht om den minister van financiën te telefoneeren. Ik had er zelf ook reeds aan gedacht, en het is al gebeurd. (**Interrupties aan de uiterste linkerzijde**).

Het is echter allerminst noodig, de zaak door middel van interrupties te behandelen. Wij luisteren met groote belangstelling naar den heer Paul Faure, en de minister van financiën zal diens rede in ieder geval in het Journal Officiel lezen.

De heer **Edmond Lafont.** Bovendien is dit alles den minister van financiën bekend.

De heer **Paul Faure.** Ik zeg den voorzitter van de commissie voor de financiën dank voor zijn verklaring, die voor deze vergadering onderstreept, dat wij in Frankrijk geen democratisch bewind hebben. (**Zeer goed! Zeer goed! aan de uiterste linkerzijde**).

Ik zeg den minister van begrooting dank voor zijn mededeeling, dat de minister van financiën den een of anderen dag aanwezig zal zijn om aan deze financieele discussie deel te nemen.

Wat mij betreft, het is mijn taak de zonderlinge relaties, de rol en het verdachte optreden van de kanonnenkoningen uiteen te zetten.

Heel Frankrijk maakt zich, volkomen terecht, ongerust over de nationalistische beweging in Duitschland.

Dat de algemeene politiek van dit land niet altijd een juist begrip heeft getoond voor de gebeurtenissen in Duitschland, zullen wij niet ontkennen.

In elk geval wekken de successen van Hitler in zijn streven om de staatsmacht in handen te krijgen in Frankrijk onrust op bij allen, die ernstig den vrede willen.

Zijt gij er zeker van dat de fransche handelaren in kanonnen en de financieele kringen in Frankrijk volkomen los staan van de hitleriaansche beweging?

Als ik mij alleen kon beroepen op de verklaringen van onze eigen menschen hieromtrent, zou ik mij er wel voor wachten, maar het dagblad Le Journal, waarvan ook gij de betrouwbaarheid niet in twijfel zult trekken, bevatte onlangs een zeer interessant artikel over de duitsche verkiezingen en over de geldmiddelen, die Hitler uit het buitenland heeft verkregen.
Ziehier een citaat, waarvoor ik uw aandacht vraag:

> „Men vecht bijna om de eer, de kassen van Hitler te vullen, die 300.000 goudfrancs uit Zwitserland heeft gekregen, die profiteert van inschrijvingen, die in Holland zijn geopend door de goede zorgen van een hoogleeraar, Bissing genaamd, die zonder bedenking duizenden dollars opstrijkt uit Amerika en er zich in het minst niet voor schaamt, de gelden aan te nemen, die om een of andere onnaspeurlijke beweegreden worden verstrekt door groote tsjecho-slowaaksche industrieelen van duitsche afkomst, zooals de heeren Von Duschnitz en Von Arthaber, en" — en hier leg ik den nadruk op — „de directeuren van de beruchte Skoda-fabrieken te Pilsen."

De Skoda-fabrieken worden gecontroleerd door den heer Eugène Schneider. **(Applaus aan de uiterste linkerzijde).**
Ik wil er aan herinneren, dat verleden jaar reeds op den dag na de vierkiezingen te Creusot, de stad van den heer Schneider, waarbij twee pacifistische en socialistische candidaten de absolute meerderheid hadden verkregen, twee honderd socialistische arbeiders, die bij onze beweging waren aangesloten, zonder eenige opgaaf van redenen, brutaalweg door de firma Schneider werden ontslagen, **(Kreten van afkeuring aan de uiterste linkerzijde)**, en daaronder waren arbeids- en oorlogsinvaliden [1]. **(Opnieuw kreten aan de uiterste linkerzijde).**
Is het juist dat de directeuren van de Skoda-fabrieken, die de ondergeschikten zijn van den heer Schneider, geld hebben verstrekt voor Hitler in Duitschland, dat wil zeggen voor den revancheoorlog tegen Frankrijk? **(Applaus aan de uiterste linkerzijde).** Als dit waar is, neem ik de vrijheid, u er nogmaals met nadruk op te wijzen, dat de arbeiders van Creusot, in Frankrijk, zijn weggejaagd zonder dat iemand er tegen geprotesteerd heeft, zonder dat de regeering ingreep om hun recht op arbeid te doen eerbiedigen.
Aan den anderen kant hebben de directeuren van de Skoda-fabrieken, in dienst staande van den heer Schneider, financieelen steun verleend aan Hitler. Wanneer zij dat hebben gedaan, dan was het, omdat zij er zeker van waren, dat hun meester er geen bezwaar tegen had.
Het is duidelijk: hoe meer wrijving er bestaat tusschen twee groote landen als Frankrijk en Duitschland, hoe grooter de onderlinge haat is, en hoe sterker het waanzinnige en afschuwelijke

[1]) Bij de verkiezingen voor de Kamer, kort na het uitspreken van deze rede gehouden, is, dank zij de imitaties der firma Schneider, de heer Paul Faure als Kamerlid gewipt!

nationalisme — zooals dat van Hitler —, hoe meer kans er is op oorlog, en dus, hoe krachtiger de bewapeningsindustrie zal bloeien. (**Levendig applaus aan de uiterste linkerzijde**).

De heer **Henri Maupoil.** Terwijl verminkte arbeiders en oudstrijders worden ontslagen.

De heer **Henry Andraud.** Er zijn menschen gefusilleerd, die hun land niet zoo erg hebben verraden als de heer Schneider.

De heer **Paul Faure.** Ik stel de volgende stukken ter beschikking van de Kamer:

In de eerste plaats een foto van de familie Schneider met een van onze oud-collega's, namelijk den markies de Juigné, zwager van Schneider, op het keizerlijk jacht, naast Wilhelm II in hoogst eigen persoon, vóór den oorlog. (**Applaus aan de uiterste linkerzijde**).

Stelt u voor, mijne heeren, dat een van ons eens gefotografeerd was op het keizerlijke jacht, zij aan zij met Wilhelm II! (**Applaus op dezelfde banken**).

Ik herinner u aan uw nationalistische fijngevoeligheid: vóór den oorlog hebt gij — of anders hebben uw voorgangers het gedaan — op het hoofd van den grootsten franschman, Jaurès, een pruisischen helm gezet. (**Hernieuwd applaus op dezelfde banken**). En tengevolge van zulke weerzinwekkende campagnes is Jaurès vermoord. Gedurende den oorlog zijn mannen als Caillaux en Malvy gevangen gezet en verbannen, ja, het had weinig gescheeld of ze waren gefusilleerd. (**Applaus aan de uiterste linkerzijde**).

De heer **Xavier Vallat.** Gedurende den oorlog was markies de Juigné fransch officier aan het front.

De heer **Pierre Delcourt.** Als hij officier was, is hij dubbel schuldig.

De heer **Pierre Renaudel.** Maar toen markies de Juigné naar Berlijn ging, ging hij er niet heen om oorlog te voeren!

De heer **Paul Faure.** Hier is dus een foto van de familie Schneider op het keizerlijke jacht in de Noordzee.

De heer **Xavier Vallat.** Niet tijdens den oorlog, dat is het verschil. (**Applaus aan de rechterzijde**).

De heer **Paul Faure.** Ieder zijn duitschers, nietwaar? (**Levendig applaus aan de uiterste linkerzijde en aan de linkerzijde**).

Wanneer wij naar Duitschland gaan — ik ben er acht dagen geleden nog geweest — wenden wij ons tot de arbeiders in de fabrieken, tot de landarbeiders, tot dat prachtige duitsche volk, dat den vrede wil.

De heer **René Lebret.** En waarvan uw kranten spreken op de wijze, die u bekend is!

De heer **Paul Faure.** Wat u betreft, wat uw industrieelen betreft, ik begrijp niet, hoe de directeuren van de Skoda-fabrieken, gecontroleerd door Schneider, de verkiezingscampagne van Hitler kunnen steunen, ik begrijp niet, hoe het mogelijk is, dat uw handels-

huizen, uw financiers, uw industrieele kartels, zich met de meest nationalistische duitschers vereenigen, evenmin als ik begrijp, hoe een van uw menschen, maarschalk Lyautey, wanneer hij in zijn memoires spreekt van een ontmoeting met een pruisischen landjonker, kan verklaren, dat hij zich tenslotte meer verwant voelt aan zoo'n reactionnairen en fascistischen landjonker dan aan socialisten zooals wij. (**Applaus aan de uiterste linkerzijde**).

De heer **Xavier Vallat.** De verkiezingsstrijd is begonnen!

De heer **Vincent Auriol.** Is dat alles, wat ge weet te antwoorden, mijnheer Vallat?

De heer **Compère-Morel.** Men zal deze documenten een plaats geven naast het aanplakbiljet van den heer De Kérillis! (**Applaus aan de linker- en de uiterste linkerzijde**).

De heer **Paul Faure.** Mijne heeren, hier is het tweede document: vorst Ferdinand van Boelgarije, in uniform, voorafgegaan door den heer Schneider, in gezelschap van fransche officieren en fransche ingenieurs, die, met het fransche geld, dat men nooit zal terugzien, te Creusot kanonnen komt bestellen, die men wel zal terugzien, namelijk gericht op de borst van fransche soldaten.

Hier is het derde document: Het bezoek te Creusot, van Djemel Pacha, minister van de turksche marine, op 25 Juli 1914, om de geheimen van de nationale verdediging aan den weet te komen, om ze ons te ontfutselen en zich er enkele weken later tegen ons van te bedienen.

Ja, mijne heeren, deze documenten zullen aan de muren in alle gemeenten van Frankrijk worden aangeplakt! (**Levendig applaus aan de uiterste linkerzijde**).

Maar ik wil de regeering nog een andere, nog neteliger vraag stellen. Zijt gij er zeker van, dat ge niet het geheime buskruit uitvoert, eerst naar een adres in Duitschland, dan naar Skoda, ten behoeve van onbekende bestellingen? Het zal zonder twijfel wel weer noodig zijn, dat de regeering een onderzoek instelt, want zij weet natuurlijk van niets, niet waar?

De Minister van begrooting. Het ligt, als minister van begrooting, inderdaad niet op mijn weg, een dergelijke interpellatie te beantwoorden.

Aan de uiterste linkerzijde. U vertegenwoordigt de regeering.

De **Minister van begrooting.** Deze rede had liever op een ander tijdstip gehouden moeten worden.

De heer **Paul Faure.** Ze valt geheel en al binnen het raam van de begrooting.

De **Minister van begrooting.** Ik vraag mij toch af, wat het verband is tusschen deze rede en de begrooting. (**Uitroepen aan de uiterste linkerzijde**).

De heer **Ernest Lafont.** Maar er is toch wel iets anders te vinden dan het tekort op de begrooting, niet waar? (**Gelach en applaus aan de uiterste linkerzijde**).

De heer **Rémy Roux.** Het heeft toch wel iets te maken met het landsbelang!
De heer **Paul Faure.** Ik heb u er toch niet mee overvallen. Ik heb die vraag aan den minister van oorlog laten stellen door een lid van de commissie voor oorlog, namelijk door mijn vriend en collega den heer Rognon. De minister van oorlog heeft geantwoord dat hij niet wist, waar het om ging.
De heer **Etienne Rognon.** Inderdaad, toen ik door den heer Faure van de kwestie op de hoogte werd gesteld, vond ik ze zoo ernstig, dat ik er de commissie voor oorlog officieel niet in heb willen betrekken, alvorens door den voorzitter van de commissie, met diens instemming, de vraag te hebben laten stellen of het juist is, dat de firma Schneider fransch kruit aan een buitenlandsche wapenfabriek in Tsjecho-Slowakije heeft mogen leveren, en wel via Duitschland.
Men heeft ons geantwoord, dat men van deze zaak absoluut niets afwist, dat men geen enkele aanwijzing had omtrent de route en de levering van dit kruit.
Dit nu is het tegendeel van de waarheid, en wij hebben het bewijs, dat het kruit wel degelijk over de grens is gegaan.
De **Minister van begrooting.** U kunt interpelleeren, maar neem dit debat niet te baat om een kwestie aan de orde te stellen, die er niets mee heeft te maken.
De heer **Etienne Rognon.** Ik begrijp niet, dat u niet verontwaardigd is.
De heer **Paul Faure.** Hier is een eerste bewijsstuk:

> „1000 kilogram kruit B.G. 4, voor patronen van het Mauser-geweer" — dat raakt de begrooting, het gaat om het nationale buskruit, dat over de grens gaat, zonder dat men weet waar heen — „bestemd voor de Mauserfabrieken te Leipzig. — Bestelling Japan 6.307."

Een ingenieur, verbonden aan de fabrieken van Schneider en een goed vaderlander, heeft mij dit document verschaft; hij verklaarde geen socialist te zijn, maar hij was verontwaardigd over de handelwijze van de firma. Hij heeft me die documenten ter hand gesteld, opdat ik ze in het parlement bekend zou maken. **(Applaus aan de uiterste linkerzijde).** Het document, dat ik zooeven geciteerd heb, is aanvankelijk aan de douanen overgelegd om de vergunning tot uitvoer te verkrijgen. Is het tengevolge van de actie, die wij voeren? Heeft men zich in hoogere kringen bedacht? Het schijnt, dat die aanvraag om vergunning is ingetrokken.
Maar hier heb ik een andere, die uitgevoerd is, en daar ik bang was, dat men ze zou terugtrekken, heb ik ze laten fotografeeren. **(Heel goed! Heel goed! aan de uiterste linkerzijde).**

> „Wij, ondergeteekenden, Schneider en Cie., eigenaars van de hoogovens te Creusot, vragen machtiging om aan den heer Paul Capit, te Palmrain, (hertogdom Baden)...." — dat is in Duitschland, mijne heeren — „.....het kruit te zenden, dat hieronder wordt omschreven (afkomstig

uit de kruitfabriek te Pont-de-Buis):
„2 000 kilogr. kruit B.M. 11
200 kilogr. kruit B.M. 13
„Onze zending bevat 66 kisten, enz. enz. (**Uitroepen aan de linker- en uiterste linkerzijde**).

Ik heb gevraagd wat dat voor kruit was. De heer De Lasteyrie, dien ik van dit document in kennis heb gesteld, had me gezegd, dat het misschien kruit voor de mijnen was.

De heer **Charles de Lasteyrie**. Ik heb gezegd, dat ik er niet van op de hoogte was, en dat is waar. Ik ben geen kruitkundige.

De heer **Paul Faure**. Dat begrijp ik. Maar ik heb veel nagedacht over hetgeen u mij gezegd heeft, en ik heb een mijner vrienden, den heer Burtin, lid van de commissie voor het leger, verzocht, den minister van oorlog te vragen, wat dat voor kruit was. Men heeft hem geantwoord, dat het kruit was, bestemd voor de artillerie, klaarblijkelijk een geheim kruit.

Ik heb hier andere documenten met betrekking tot den uitvoer van kruit. Maar ik zal het hierbij laten. Al was het er maar één, dan zou het nog genoeg zijn.

Ik wil kort samenvatten wat ik gezegd heb. Het gaat om de begrooting, om de buitenlandsche financieele politiek van Frankrijk. Hier volgt de balans van enkele jaren, gedurende welke gij aan het bewind zijt geweest.

214 milliard zijn opgeslokt door buitenlandsche leeningen, zonder nog te spreken van tallooze andere milliarden, die verkwist zijn in financieele of industrieele ondernemingen, waarbij Creusot ook weer betrokken was, zelfs als het om zaken gaat, die Frankrijk betreffen: de metaalfabrieken van Normandië, de hoogovens te Caen, de werven aan de Gironde waren ondernemingen, om de fransche spaarders te plunderen.

Vervolgens ontmoeten wij den heer Schneider in gezelschap van Wilhelm II; wij zien, hoe de heer Schneider Boelgarije bewapent, hoe hij Turkije, Skoda en Hitler van wapenen voorziet; ik herinner aan de hongaarsche en roemeensche leeningen, aan de zeer bedenkelijke fransch-japansche, fransch-argentijnsche en fransch-mexicaansche banken.

Men zoekt achter dit alles het nationale belang; men vindt het terug op een eenzame plek, met een dolk in den rug en binnenste buiten gekeerde zakken. (**Applaus aan de uiterste linkerzijde**).

En dan verwijt men ons, dat wij de menschen willen plunderen, en geen nationaal besef zouden hebben. Want dat is nog het mooiste van alles: in al uw kranten, in al uw redevoeringen verwijt gij ons, dat wij nooit aan de zijde van het vaderland staan. Gij noemt het een aangeboren gebrek, dat wij geen begrip hebben van het vaderland. (**Luid applaus aan de linker- en de uiterste linkerzijde**).

Maar wanneer wij de dossiers van uw beheer openen, en van uw

politiek, dan vinden wij daar slechts uitgesproken verkwisting en misdadig verraad. (**Luid applaus aan de uiterste linkerzijde**).
Men heeft zooeven gezegd, dat de verkiezingen in aantocht zijn. Welnu, ieder zal zijn verkiezingsbiljetten aanplakken. Ziedaar de uwe! (**Applaus aan de uiterste linkerzijde**).
Het onze zal een beschuldiging en een requisitoir zijn.
Wanneer wij alle milliarden bij elkaar tellen, die gij verkwist hebt, zouden wij u willen zeggen: Indien gij deze 214 milliard francs nu nog had, wat een vijfjarenplan — om een modeuitdrukking te gebruiken — zoudt gij dan kunnen verwezenlijken!
Gedurende vijf jaar zoudt ge alle belastingbronnen in Frankrijk kunnen gebruiken voor een program ten dienste van het leven, van den vooruitgang, de wetenschap en de menschelijkheid.
Gij hebt geen geld om het onderwijs te verbeteren. Ons land komt, wat de uitgaven voor het onderwijs betreft, geheel achteraan. Op Griekenland na zijn wij in dit opzicht het achterlijkste land van Europa.
Gij hebt geen geld voor de werkloozen, geen geld om de oude pensioenen op peil te brengen, nu de franc is gedaald, terwijl de gepensionneerden, ondanks onze tusschenkomst en onze herhaalde pogingen, aan hun wanhoop en ellende worden overgelaten.
Gij hebt geen geld om het land te electrificeeren. De gemeenten zitten zonder inkomsten. De dossiers voor de electrificatie en tot uitbreiding der bestaande netten liggen in het ministerie van landbouw onder het stof begraven.
Gij hebt geen geld voor de sanatoria voor tuberculosen, voor de laboratoria.
Met den verkoop van zegels voor tuberculosebestrijding organiseert ge een bedelpartij van kinderen. (**Applaus aan de uiterste linkerzijde**). Het oordeel van het volk tegenover dit algeheele politieke, economische, financieele en moreele bankroet zal, wanneer de publieke opinie eenmaal op de hoogte is gesteld, gestreng zijn wegens — ik zeg het nog eens — uw onloochenbare plunderingen van de spaarders en uw voortdurend verraad van de waarachtige nationale belangen.
(**Levendig applaus aan de linker- en de uiterste linkerzijde. De spreker wordt, als hij zijn plaats weer inneemt, door zijn vrienden geluk gewenscht**).
Aan de uiterste linkerzijde. Wij verlangen, dat de rede van den heer Paul Faure wordt aangeplakt.
De heer **Georges Monnet**. Wij eischen dat het Journal Officiel geïllustreerd verschijnt.
De heer **Vincent Auriol**. Wij eischen, dat de foto's in het Journal Officiel worden gepubliceerd.
De **Voorzitter**. Het woord is aan den heer De Lasteyrie.
De heer **Vincent Auriol**. Wij wachten op het antwoord van de regeering.

EEN NASPEL IN HET HONGAARSCHE PARLEMENT

De onthullingen van Paul Faure in de fransche Kamer van Afgevaardigden hebben op 17 Februari 1932 het hongaarsche parlement bezig gehouden, en wel naar aanleiding van een interpellatie van den sociaaldemocraat Kertész.

De Persdienst van de tweede internationale [1]) bericht hierover het volgende:

De heer Kertész stelde in het begin van de motiveering van zijn interpellatie vast, dat het hongaarsche publiek nooit heeft vernomen, waarom de banken op zekeren dag plotseling gesloten waren. Officieel was er „niets bekend", maar iedereen sprak van de financieele moeilijkheden van een groote hongaarsche bank. Er werd ook gezegd, dat de regeering zelf de banken liet sluiten, omdat de verbindingen van de regeering met deze bank de moeilijkheden hadden veroorzaakt. In het fransche parlement heeft men deze zaak openlijk behandeld. Daar hebben de heeren Paul Faure en Vincent Auriol den minister van financiën Flandin aangevallen, omdat hij met voorbijgaan van het parlement aan Hongarije een crediet heeft gegeven. Daarbij bleek, dat de hongaarsche regeering tegenover Frankrijk heeft gedaan, wat zij tegenover het eigen land tot op dezen dag heeft verzuimd: ze was openhartig, en verklaarde, dat de Algemeene Hongaarsche Credietbank [2]) gesloten zou moeten worden, als er geen hulp van Frankrijk kwam. Flandin moest weten, dat zich hier een soort garantie-syndicaat gevormd had, dat ook tot op zekere hoogte borg stond voor de verliezen. De fransche minister van financiën heeft in zijn verdedigingsrede aangevoerd, dat de leening ten deele gegeven is om een verzoek om een moratorium door Hongarije te verhinderen, en gedeeltelijk omdat Hongarije in het vraagstuk van de aaneensluiting van Duitschland en Oostenrijk een ten opzichte van Frankrijk vriendschappelijke houding heeft aangenomen, en tenslotte, omdat Frankrijk ook met zulke maatregelen de goudbasis wilde verdedigen. De ware reden echter, zooals uit het verloop van de debatten bleek, lag op ander terrein. De fransche regeering wilde in Hongarije belegde fransche kapitalen redden. Dit heeft de fransche minister van financiën zelf bevestigd toen hij verklaarde, dat de leening liquide gemaakt zou worden doordat het bedrag aan twee fransche banken ter verrekening van vorderingen op Hongarije verstrekt zou worden. Deze beide fransche banken waren de Europeesche Unie en de Uniebank [3]). De vorderingen op Hongarije echter waren de vorderingen op de Algemeene Hon-

---

[1]) Internationale Information, herausgegeben vom Sekretariat der Sozialistischen Arbeiter Internationale, Zürich 6, No. IX, 7 van 27 Februari 1932, pag. 87 e.v.
[2]) La Banque Générale de Crédit hongrois.
[3]) Union Européenne en de Banque de l'Union.

gaarsche Credietbank, waarvan de aandeelen zich voor een deel in de portefeuilles van de genoemde fransche banken bevinden. Deze banken hebben ook hun vertegenwoordiger in de directie van de Credietbank aangewezen.
Deze beide fransche banken zijn de banken van de machtigste bewapeningstrust ter wereld en zoodoende is de Algemeene Hongaarsche Credietbank in een nauw verband tot het internationale kanonnenkapitalisme getreden.
Het is duidelijk waarom de bank van Schneider een crediet van 354 millioen francs aan Hongarije heeft verleend. Uit de rede van Flandin bleek, dat haar deelname aan de Credietbank gevaar liep, zoodat zij zich er van wilde bevrijden. Wij moeten de vraag stellen, waaraan dit wantrouwen ten opzichte van de Algemeene Credietbank is toe te schrijven. Welke ministeries hebben bij de industrieele ondernemingen van de Credietbank bestellingen gedaan? Waren deze bestellingen door contanten gedekt, en houden de waanzinnige overschrijdingen van de begrooting door enkele ministeries geen verband met deze bestellingen?
Hebben zij de bestelde leveringen betaald? Hebben zij daarvoor wissels uitgegeven? Zijn deze wissels in het buitenland terechtgekomen, of nauwkeuriger gezegd: Heeft de bank van Schneider van de Algemeene Hongaarsche Credietbank schatkistbiljetten gekregen, en zoo ja, waarom?
Het is, zoo zei Kertész tenslotte, met het internationale oorlogskapitalisme slecht kersen eten. Er wordt crediet gegeven om bewapeningsopdrachten te krijgen, en nu het internationale bewapeningskapitalisme een dergelijke hetze in scène zet, zou het van groot belang zijn, alle geheimen van het crediet, die zich achter de schermen afspelen, te leeren kennen.
Een antwoord van de regeering op deze interpellatie volgde niet. De leden van de regeering hadden er de voorkeur aan gegeven, afwezig te zijn.

HOE DE NEDERLANDSCHE REGEERING HET BEWAPENINGSKAPITALISME STEUNT

De nederlandsche bewapeningsindustrie breidt zich den laatsten tijd snel en krachtig uit. Eenerzijds gaan steeds meer industrieelen er tengevolge van de malaise toe over voor oorlogsdoeleinden te werken, waardoor zich een omzetting voltrekt van vredesproductie in oorlogsproductie, welke laatste een steeds grooter deel van het geheel vormt.
Anderzijds wordt de particuliere oorlogsindustrie door de regeering krachtig gesteund. Zij doet dat om de oorlogsproductie minder afhankelijk te maken van het buitenland, en ook om — in verband met den toekomstigen luchtoorlog — de oorlogsindustrie zooveel mogelijk te decentraliseeren.

In de zitting van de Tweede Kamer van 18 December 1928 beroemde de toenmalige minister van defensie, de heer Lambooy, zich er steeds op, dat hij er in Nederland in geslaagd was een behoorlijke geschutfabriek aan het werk te krijgen. Het betrof de Hollandsche Industrie- en Handelmaatschappij te Rotterdam.
„Ik heb," zoo zei de minister, „alle reden, aan te nemen, dat de fabriek, aan wie de constructie is opgedragen — de Hollandsche Industrie- en Handelmaatschappij in Rotterdam — het geschut op een behoorlijke wijze zal afleveren. Maar ik wil er nog op wijzen, hoe men, door aan de particuliere industrie in ons land steun te verleenen, haar ertoe brengt, de vleugels uit te slaan. Indien de heeren zich het genoegen willen geven, daar eens te gaan kijken, zullen zij zien, welk een modern ingerichte geschutfabriek wij daar hebben. Dat is voor de defensie van heel veel belang. Ik ben er in geslaagd, hier een behoorlijke geschutfabriek aan het werk te krijgen, en tevens om de vliegbooten, die vroeger in Pisa werden gebouwd, in een keurig geoutilleerde fabriek in ons land, te Papendrecht, te laten maken. Men moet eenmaal beginnen, er is wat risico aan, maar dat risico wil ik graag dragen. Ik ben er van overtuigd, dat de zaak goed voor elkander komt."
Uit het verdere verloop van het debat blijkt dan, dat een kleine marge boven de aannemingssom in het buitenland altijd wordt aanvaard, een marge, die soms tien procent bedraagt [1]).
Hoever de ondersteuning van de particuliere bewapeningsindustrie in Nederland door de regeering wel gaat en waartoe zij voert, blijkt uit het feit, dat in 1930 de heer Deckers als minister van defensie de staatsbedrijven aan de Hembrug hulp heeft doen verleenen aan een particuliere firma om een opdracht voor oorlogsmateriaal voor China uit te voeren.
Ziedaar de Nederlandsche Staat, die in zijn Rijksbedrijf munitie laat maken voor een vreemde mogendheid, waarmede, wanneer het lot, het verloop der internationale politiek en de diplomaten het willen, nederlandsche jongens bij de verdediging van hun vaderland zouden kunnen worden gedood.
Het zijn zonderlinge consequenties, waartoe de noodzakelijkheid om op energieke wijze het vaderland te verdedigen, voeren kan. Voor de nationale verdediging is een nationale oorlogsindustrie noodig. Deze moet haar vleugels kunnen uitslaan. Daartoe zijn buitenlandsche bestellingen wenschelijk. Als zij die niet af kan, komt de nederlandsche regeering te hulp, en het nederlandsche staatsbedrijf voor oorlogsmateriaal levert — om de nationale verdediging te bevorderen — de wapens, waarmede het nederlandsche vaderland, of althans de nederlandsche belangen en de nederlandsche koloniën kunnen worden bedreigd.

[1]) Handelingen van de Tweede Kamer der Staten Generaal, 1928, pag. 1150, 1151.

Deze zaak is behandeld in de zitting van de Tweede Kamer op 19 December 1930.

In de memorie van antwoord op het voorloopig verslag van het afdeelingsonderzoek der oorlogsbegrooting was het volgende medegedeeld:

„Het bedrijf heeft geen munitie geleverd aan eenige vreemde Mogendheid.

Wel is — zooals ook in andere landen door Staatsbedrijven geschiedt — door de Artillerie-Inrichtingen eenige malen medegewerkt aan de vervaardiging van munitie, bestemd voor een vreemde Mogendheid. Dit geschiedde echter niet in concurrentie met particuliere fabrieken. Integendeel: de Artillerie-Inrichtingen werkten aan de laatst ontvangen orders mede op dringend verzoek van een particuliere fabriek hier te lande, daar deze fabriek zelf niet alle onderdeelen van een haar geboden opdracht kon uitvoeren en deze dus niet zou kunnen aanvaarden. Door medewerking der Artillerie-Inrichtingen was zij wel daartoe in staat en werd de order dan ook bij haar geplaatst. Ook voor de Artillerie-Inrichtingen was dit uit den aard der zaak uit een oogpunt van werkverschaffing en het drukken van haar algemeene onkosten een voordeel."

Over deze aangelegenheid werd bij de behandeling van de begrooting van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen („Hembrug") voor 1931 door den heer Van Zadelhoff het volgende gezegd:

„Mijnheer de Voorzitter! Deze begrooting mag ik ditmaal niet zonder een woord van ernstig protest laten voorbijgaan, nu ons gebleken is, en de Minister heeft het toegegeven, dat dit Staatsbedrijf zijn medewerking verleent aan de vervaardiging van munitie, bestemd voor een vreemde Mogendheid. Ik zal het bij dit protest in het algemeen niet laten, maar zal aanstonds een motie indienen, waarbij ik zal trachten een uitspraak van de Kamer te krijgen, dat het verleenen van die medewerking door onze Staatsinstellingen wordt verboden. Ik vind die medewerking zoo verschrikkelijk en zoo ongehoord, dat ik geen woorden kras genoeg kan vinden om dit schandelijk werk te signaleeren. De Staat der Nederlanden werkt dus mede om andere Mogendheden te voorzien van moordwerktuigen, om hen in staat te stellen een komenden oorlog met succes te voeren. Al wordt ontkend, dat wij rechtstreeks leveren, wij leveren middellijk, en dat komt op hetzelfde neer. De Minister zegt: wij hebben een particuliere fabriek in staat gesteld een order voor een vreemde Mogendheid uit te voeren; de Minister heeft evenwel niet medegedeeld, welke fabriek dat was. Als mijn inlichtingen juist zijn, hebben wij hier weer te doen met de Hollandsche Industrie- en Handelmaatschappij, die Duitsche onderneming van Krupp of Ehrhardt. Hier verleent ons Staatsbedrijf dus hand- en spandiensten aan het internationale oorlogskapitalisme. Onlangs is aan de Stichting Nationale Vredesactie een brief

gericht, waarin stond, dat de Artillerie-Inrichtingen voor tienduizenden guldens munitie leveren aan de Hollandsche Industrie- en Handelmaatschappij, en dat deze maatschappij het door haar vervaardigde geschut met de van de Artillerie-Inrichtingen betrokken projectielen exporteerde naar een buitenlandsche Mogendheid, met name China. Het is dus niet onmogelijk, dat bij een gewapend conflict in het Verre Oosten Nederlandsche militairen met door een Nederlandsch Staatsbedrijf gefabriceerde granaten worden beschoten. Ik vraag: is dat zoo? Is die vreemde Mogendheid China, en was de fabriek, die men in staat stelde munitie te leveren, de Hollandsche Industrie- en Handelmaatschappij te Rotterdam? Ik heb in „Het Volk" van Juli van dit jaar gelezen, dat aan de Artillerie-Inrichtingen wordt gewerkt, voor rekening van die maatschappij, aan 150 lichtgranaten van 75 c.m. als proef, en dat de Artillerie-Inrichtingen ook voor een andere opdracht, nl. 200 000 projectielen van 7 c.m. voor China, in aanmerking zouden komen, maar dat men het niet binnen den bepaalden tijd kon uitvoeren en toen werd die levering gegund aan de firma Van Heyst te Den Haag.

Nu zegt de Minister het toe te juichen, dat wij indirect leveren aan vreemde Mogendheden, want daardoor wordt aan de Artillerie-Inrichtingen een voordeel bezorgd, dus uit een oogpunt van werkverschaffing en het drukken van de algemeene onkosten. Wij gaan er dus prat op goede maatjes te zijn met het internationale munitiekapitaal; wij beschouwen het als een voordeel, want wij verdienen aan de oorlogsvoorbereiding en wij werken indirect mede, dat vreemde Mogendheden gewapend worden om straks op groote schaal te kunnen moorden. Wanneer dus in China duizenden gedood worden, dan kunnen wij ons op onze borst slaan en zeggen: dat is mede ons werk, want wij hebben er aan medegewerkt, dat die Chineezen in staat gesteld werden munitie te krijgen om elkaar te vermoorden. En dat noemt de Minister een voordeel.

Wij gaan zoo prat op onze vredelievendheid. Als wij in Genève komen, weten wij o zoo mooie woorden te spreken. De Staat der Nederlanden vervult hier een Janusrol. Hij heeft, evenals god Janus bij de oude Romeinen, twee aangezichten. Als hij kijkt naar Genève, vertoont hij het gezicht van een vredesengel, als hij kijkt naar de vreemde Mogendheden, naar het munitiekapitaal, dan zien wij een grijnzenden doodskop van den oorlogstuigmaker.

De **Voorzitter.** Wilt u zich een weinig matigen?

De heer **Van Zadelhoff.** Ik heb het over den Staat der Nederlanden en zijn gedragingen. De Minister is blij, dat er aan het moordtuig verdiend wordt. Er is hier wel heel wat veranderd. Zoolang men een weermacht heeft, kan ik mij van het standpunt van de voorstanders van bewapening voorstellen, dat zij dit Staatsbedrijf niet kunnen missen. Er moeten wapenen gemaakt worden en ik

kan mij voorstellen, dat dit bedrijf dan onder Staatscontrôle moet komen. Wij zijn voor ontwapening en hebben die Artillerie-Inrichtingen niet noodig. Maar omdat zij er nu eenmaal zijn, hebben wij in 1919, kort na den oorlog, voorgesteld, de Artillerie-Inrichtingen dienstbaar te maken aan het maken van vredesartikelen en ik herinner mij, dat uit den Katholieken hoek de heer Kuiper toen verklaarde, dat onder oogen moest worden gezien de vraag, hoe het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen het best kon worden dienstbaar gemaakt aan werken des vredes. Wanneer wij nu een motie indienen en zeggen: het moet verboden worden, dat het Staatsbedrijf er middellijk of onmiddellijk toe medegewerkt om munitie te leveren aan andere Mogendheden, waar zullen de heeren dan zijn als hun stem over de motie wordt gevraagd?

Mijnheer de Voorzitter! Er moet een eind komen aan dat schandelijk bedrijf. Het schijnt nu voordeeliger om in plaats van vredesartikelen oorlogstuig te maken voor vreemde Mogendheden. De motie, die ik nu namens mijn fractie zal indienen, spreekt hierover. Die geeft uiting hieraan, dat het ontoelaatbaar moet worden geacht, dat de Staat der Nederlanden oorlogstuig aan vreemde Mogendheden levert. De bedoeling is nu niet de Artillerie-Inrichtingen als zoodanig op te heffen, maar om te bereiken, dat zij zich bepalen tot de taak, waarvoor zij in het leven geroepen zijn, nl. om het leger van oorlogstuig te voorzien, en als dan de outillage zoo groot is, dat er voor de menschen niet voldoende werk is, dan artikelen te doen vervaardigen voor vredesdoeleinden.

Mijnheer de Voorzitter! Om de Kamer in de gelegenheid te stellen in dezen een uitspraak te doen, wensch ik namens mijn fractie een motie van orde voor te stellen, welke ik op uw bureau zal deponeeren."

De motie luidde als volgt:

„De Kamer,
van oordeel, dat het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen noch rechtstreeks noch middellijk leveringen van munitie of oorlogstuig behoort te doen aan anderen dan den Staat der Nederlanden,
gaat over tot de orde van den dag."

De heer Tilanus meende, dat er voor groote opwinding over deze zaak geen reden was en zei verder:

„Intusschen komt het ook mij voor, dat levering door het Staatsbedrijf aan vreemde Mogendheden uitzondering moet blijven; het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen moet zich niet gaan toeleggen op leveringen aan het buitenland. Maar daartegenover stel ik de vraag: betrekken ook wij niet van tijd tot tijd materieel van buitenlandsche fabrieken, van Fransche en Zweedsche Staatsbedrijven b.v.? Die kunnen wij op het oogenblik ook niet missen. En is het dan zoo vreemd, dat men in bepaalde gevallen ook bij

ons komt? Ik kan niet inzien, dat men tegen dergelijke uitzonderingsgevallen zoo overmatig bezwaar moet maken."
Minister Deckers verdedigde daarop in beginsel het leveren van oorlogstuig door den Nederlandschen Staat aan andere mogendheden met de volgende woorden:
„Mijnheer de Voorzitter! De geachte afgevaardigden, de heeren Van Zadelhoff, Wijnkoop en Tilanus hebben eenige aandacht geschonken aan de passage, voorkomende in de Memorie van Antwoord bij deze begrooting, en door den heer Tilanus aangehaald. De quaestie is deze, dat een enkelen keer door de Artillerie-Inrichtingen hulp is verleend aan een particuliere industrie, die een bestelling had van oorlogsmaterieel, bestemd voor het buitenland. Ik heb met volmaakte openhartigheid aan de Kamer medegedeeld, dat het feit gebeurd is. Het verwijt, mij gemaakt door den geachten afgevaardigde, den heer Wijnkoop, is dan ook volkomen misplaatst. Ik had kunnen volstaan met de mededeeling: De Artillerie-Inrichtingen hebben het niet gedaan, maar dan zou ik mij te verwijten hebben gehad een gebrek aan oprechtheid tegenover de Kamer. Dat zou een formeel antwoord zijn geweest en een indruk hebben gemaakt, afwijkend van hetgeen er gebeurd is. Ik heb dus gezegd: rechtstreeksche levering heeft niet plaats gehad, maar dat is gebeurd.
De geachte afgevaardigde de heer Van Zadelhoff heeft de zaak uiteengezet ver buiten de proporties van haar beteekenis, als hij gewaagt van hand- en spandiensten van Nederland aan het internationale oorlogskapitalisme, medewerking aan de levering van oorlogstuig, van moordtuig!
Is het dat dan niet, vraagt de geachte afgevaardigde. Neen, dat is het zeker niet. De wijze, waarop de geachte afgevaardigde zijn betoog heeft gehouden, maakt het ook niet gemakkelijk, deze quaestie zakelijk te bespreken. Ik zal er echter mijn best voor doen. Laat ik dan zeggen, dat het internationaal gebruik is, dat Staatsmunitiefabrieken ook over de grenzen heen wel eens hulp bieden, als in bijzondere omstandigheden hulp noodig is. Nu was er hier een fabriek, die een in haar oogen groote bestelling kreeg uit het buitenland en die daaraan niet kon voldoen, tenzij zij ten aanzien van enkele onderdeelen hulp kreeg van een Nederlandsch bedrijf. Ik heb mij op het standpunt geplaatst: eerst moet gij die hulp vragen bij een particulier bedrijf. Dat is gebeurd. Bij meer dan één gelegenheid is die hulp, door den drang, welke door mij werd geoefend, niet door het Staatsbedrijf, maar door een particuliere industrie geleverd; restten enkele gevallen, dat men hulp van het Staatsbedrijf noodig had. Ik heb toen gezegd: bij wijze van uitzondering kan die hulp worden geleverd. Ik ben het hier geheel eens met den heer Van der Houven. Ik heb overwogen: dat is een middel om aan den arbeid te houden, niet de Artillerie-Inrichtingen, maar in het particuliere bedrijf een groot aantal werklieden.

Ziedaar de zaak tot haar ware proporties teruggebracht.
Hieruit blijkt allerduidelijkst, dat het geenszins in de bedoeling ligt de Artillerie-Inrichtingen, of welk ander Staatsbedrijf ook, te laten uitgroeien tot een onderneming, welke gaat deelnemen aan het internationale oorlogskapitalisme. Het moet een hooge uitzondering blijven; het zou mij persoonlijk zelfs aangenaam zijn, als het nooit behoefde te gebeuren. Ik kan evenwel de Kamer geruststellen; men behoeft niet te denken dat wij daardoor, van welk vreemd land dan ook, maar in de verste verte een moeilijkheid hebben te wachten. In de eerste plaats gebeurt het in het buitenland ook en in de tweede plaats: als er één land is, dat internationaal een goed figuur maakt op dit gebied, dan is het Nederland. Ik heb gisteren nog in deze Kamer er aan herinnerd, dat Nederland in dezen voorgaat en alle mogelijke openbaarheid geeft ten aanzien van munitie- en wapenindustrie, zoowel van den Staat als van particulieren. Wat betreft nu het feit, dat men een dergelijk bedrijf in Nederland eenige hulp zou bieden, ook ten aanzien van deze nijverheid heeft men een openbaarheid gekregen, welke wij niet zouden hebben gehad, indien zij gevestigd was over de grenzen. Nadat ik dit alles gezegd heb, ben ik, ik zou haast durven zeggen er zeker van, dat de Kamer aan aanvaarding van de gedachte, uitgedrukt in de motie-Van Zadelhoff, geen behoefte heeft."

De motie van den heer Van Zadelhoff werd daarop verworpen met 51 tegen 27 stemmen.
Tegen hebben gestemd de heeren J. Vos, van Wijnbergen, Suring, Kuiper, Krijger, Duymaer van Twist, ir. van der Bilt, Schouten, van Poll, Loerakker, mejuffrouw Westerman, de heeren Boon, Engels, Knottenbelt, van Rappard, Kampschoër, van de Bilt, Tilanus, Uijen, Snoeck Henkemans, Guit, Nolens, Bongaerts, Goseling, Lovink, Schokking, Schaepman, Wijnkoop, Teulings, van Boetzelaer van Dubbeldam, Kersten, Zandt, Kortenhorst, van Dijk, Lockefeer, Aalberse, Hermans, dr. Vos, van Dis, Slotemaker de Bruine, Severijn, Zijlstra, Ament, Rutgers van Rozenburg, Beumer, Heemskerk, van den Heuvel, Bierema, Visscher, van Kempen en de Voorzitter (Van Schaick).

CONCLUSIES

Het is wel merkwaardig: slechts de voorstanders van nationale ontwapening stemden vóór de motie. Juist degenen, die de verdediging van de onafhankelijkheid van het vaderland den hoogsten plicht noemen, keuren het in beginsel goed, dat aan een eventueelen buitenlandschen vijand door onszelf de wapenen worden geleverd, waarmee de onafhankelijkheid van het vader-

land kan worden bedreigd. [1]) Een dergelijk standpunt is niet ernstig te nemen, en men moet wel tot de conclusie komen, dat er in onze Tweede Kamer eigenlijk geen oprechte voorstander meer is van nationale verdediging. In ieder geval staat bij de nederlandsche regeering en bij de meerderheid der Kamer het financieele belang van de nederlandsche oorlogsindustrie hooger aangeschreven, dan het beginsel der landsverdediging.
De hier gereleveerde feiten demonstreeren duidelijk, wie de vijand is, tegen wien wij ons hebben te keeren, indien wij den oorlog doeltreffend willen bestrijden.
Indien wij niet tegen windmolens willen vechten, zullen wij in de eerste plaats de bewapeningindustrie moeten aanvallen en het in haar ad absurdum belichaamde beginsel om, hoe dan ook, geld te verdienen, al gaat het ten koste van het bloed van millioenen. De bestudeering der bewapeningsindustrie zal ons echter leeren, dat bijna de geheele kapitalistische groot-industrie er ten nauwste bij betrokken en in ieder geval op alle manieren mee verwant is. Daarom zal de strijd het geheele huidige stelsel moeten gelden.
Van de regeeringen, deels op corrupte wijze financieel, maar in ieder geval door het gemeenschappelijke nationaal-kapitalistische geldbeginsel moreel met haar verbonden, is geen steun in dien strijd te verwachten.
Een andere macht zal daartoe moeten worden opgeroepen: de macht van den arbeid. Slechts de weigering van de arbeiders om in de oorlogsindustrie te werken en haar van grondstoffen te voorzien, gepaard gaande met de weigering der soldaten oorlog te voeren, zullen ons kunnen behoeden voor den ondergang, waarmee het evenzeer technisch volmaakte als sociaal en cultureel barbaarsch achterlijke militarisme de beschaving en het menschdom bedreigt.
Het militarisme is niet slechts een misdaad. Een doelbewust georganiseerde vernietiging van millioenen menschen, de wederkeerige vernietiging van elkanders steden, fabrieken, industrieën, aan de andere zijde der grens, waarbij verdediging een fictie is en het eenige reëele en positieve resultaat kan zijn, dat de bloedige internationale er geld aan verdient, dat is slechts te qualificeeren als een **godsdienstwaanzin,** waarbij Mars voor God fungeert, die op onze maatschappij inderdaad veel meer zijn stempel heeft gedrukt dan de God der christenen.
Tegenover dit even bekrompen als misdadige beginsel van geld verdienen moet een ander beginsel worden gesteld: namelijk dat **de mensch verantwoordelijk behoort te zijn voor wat hij doet,** zelfs.... al zou hij daardoor minder verdienen.

[1]) Wijnkoop verklaarde tegen de motie te stemmen omdat hij ze halfslachtig vond: van het standpunt der ontwapening moest de S.D.A.P. z.i. opheffing van het geheele Staatsbedrijf eischen, omdat ook levering van wapenen aan kapitalistisch Nederland niet te aanvaarden is.

Die verantwoordelijkheid moet allereerst tot uitdrukking komen in de weigering om langer de massale vernietiging van millioenen te helpen organiseeren.
Men zegt: de arbeider is voor zijn werk niet verantwoordelijk, want hij heeft het recht niet, zijn werk te kiezen.
Dan zal dit recht door de arbeidersklasse **het allereerst** moeten worden veroverd. De strijd zal **in de eerste plaats** daarop moeten worden gericht. Want alleen **dit** recht zal den arbeider onderscheiden van den slaaf. En zonder de verovering van dit elementaire recht, zonder de toepassing van de macht van den arbeid tegenover het bewapeningskapitalisme, zal een volgende oorlog alles wat de arbeidersklasse overigens veroverd meende te hebben, te niet doen.
De feiten doen ons den vijand duidelijk kennen.
Het komt er op aan, hem aan te durven en met een doeltreffender wapen te bestrijden.
Dat wapen kan niet anders zijn dan het wapen van den arbeid, het wapen der industrieele dienstweigering, waarbij de misdaden der bloedige internationale onmogelijk wordt gemaakt doordat de arbeidersklasse er haar medewerking aan onthoudt. Want zonder deze medewerking kan zij niets.
En daarom wordt de arbeidersklasse, naarmate zij meer bewust wordt en beter op de hoogte komt van wat er gaande is in onze maatschappij, steeds meer verantwoordelijk voor het geheele productie-proces en ook voor het optreden van de bloedige internationale der bewapeningsindustrie.
Wanneer de arbeiders, in het bewustzijn van hun verantwoordelijkheid, tegenover henzelf, hun vrouwen en kinderen tegenover de geheele maatschappij, de industrieele dienstweigering systematisch toepassen, zullen zij de onoverwinnelijke scheppers zijn van een nieuwe moraal, die de wereld de banen zal wijzen naar een **menschelijke samenleving!**

Boek- en Brochure-depot I.A.M.V.

Levert ALLE uitgaven op anti-militaristisch gebied, franco verzending

Propageert het anti-militarisme van de daad
Kolporteert met onderstaande brochures en boeken

Van wereld-krisis naar wereld-oorlog, Gé Nabrink	*f* 0.10
Wat te Genève gebeurt en niet gebeurt, B. de Ligt	„ 0.05
Jan Pieterszoon Coen, Jo B. Meijer	„ 0.09
I.A.M.V.-jaarboek 1928; bevat een keur uitstekende artikelen	„ 0.08
Redt Mooney en Billings, Gé Nabrink	„ 0.10
De Waarheid over het Roode Kruis, Dirk Boer	„ 0.10
Dooft de Vuren, Dirk Boer	„ 0.15
Het Rood Blazoen, Henk Eikeboom	„ 0.30
Bloed ligt op Straat, Henk Eikeboom	„ 0.15
Katholieke Stemmen tegen den Oorlog	„ 0.20

Boeken om te lezen en te herlezen of ten geschenke te geven, opbouwend, verhelderend en versterkend

Revolutie voor den Vrede, O. L. Russbüldt	*f* 2.15	*f* 2.90
De bloedige Internationale der Bewapenings-industrie, O. L. Russbüldt	„ 1.25	„ 1.90
Mensch en Maatschappij, Clara Meijer-Wichmann	„ 2.25	„ 3.25
Het oproer der Visschers van St. Barbera, Anna Seghers	„ 1.90	
Aanklacht, Martien Beversluis	„ 2.90	
Het Werk van Frans Masereel, Just Havelaar	„ 3.90	„ 4.90
Het Werk van Käthe Kollwitz, Jos. de Gruyter	„ 3.50	„ 4.90
Ethische Religie, Gandhi	„ 0.50	
Kerk, Cultuur en Samenleving, B. de Ligt	„ 1.90	„ 2.75
Vrede als Dàad, 2 dln., B. de Ligt		„ 6.50